

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Реалізація екологічної політики на території області у 2014 році здійснювалась відповідно до Конституції України, Закону України від 25.06.1991 № 1264 «Про охорону навколишнього природного середовища», якими визначено політичні пріоритети та стратегічні напрями щодо реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища. Основними серед них є наступні: утвердження екологічної політики, як інтегрованого чинника соціально-економічного розвитку держави, з метою переходу до екологічно збалансованого розвитку; формування і впровадження екологічно збалансованої системи природокористування, зміни нераціональних моделей виробництва, еколого-інноваційної модернізації економіки України; поліпшення екологічного стану річок, зокрема басейну Дніпра та якості питної води; збереження біотичної та ландшафтної різноманітності, розвиток природно-заповідної справи; розширення та зміцнення мінерально-сировинного потенціалу держави, комплексне використання природних ресурсів.

З метою реалізації національної екологічної політики, стабілізації екологічної ситуації, підвищення ефективності використання природних ресурсів на території області впроваджується ряд загальнодержавних та регіональних екологічних програм, серед яких – «Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки», Загальнообласна програма «Питна вода Житомирської області на 2006-2020 роки», «Комплексна програма захисту сільських населених пунктів і с/г угідь від шкідливої дії вод на період до 2010 року та прогноз до 2020 року», обласна комплексна програма охорони навколишнього природного середовища на 2014-2017 роки та ряд інших. Протягом останніх трьох десятиріч в Україні була сформована система управління природоохоронною діяльністю, найважливішими функціональними елементами якої є: механізм зборів за забруднення навколишнього природного середовища та за спеціальне використання природних ресурсів; механізм відшкодування збитків, заподіяних внаслідок порушення законодавства про охорону довкілля; державний та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища у складі відповідних бюджетів. За рахунок збору за забруднення в Житомирській області створено і діє система фондів охорони навколишнього природного середовища. Фонди охорони навколишнього природного середовища всіх рівнів є базовим механізмом державного фінансування природоохоронних заходів. Фонди створено з метою концентрації коштів і цільового фінансування заходів, пов'язаних з охороною довкілля. В даний час в області створено і діють 629 природоохоронних фондів, в т. ч. 1- обласний, 10- міських, 41- селищний та 577- сільських. У 2014 році підприємствами, організаціями, установами області за забруднення навколишнього природного середовища до природоохоронних фондів всіх рівнів сплачено 13649,2 тис. грн., з них: екологічний податок становить 11906,0 тис. грн.; збір за забруднення – 46,7 тис. грн.; інші надходження до фондів – 1696,4 тис. грн. До обласного природоохоронного фонду надійшло 1539,2 тис. грн., до місцевих фондів (сільських, селищних, міських) – 3848,1 тис. грн., решта коштів, а саме 8261,9 тис. грн. направлено до Державного фонду охорони навколишнього природного середовища. Кошти природоохоронних фондів спрямовуються на фінансування природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів, що відповідають основним напрямкам державної політики у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Забороняється використання коштів природоохоронних фондів на заходи, не передбачені постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996р. № 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (зі змінами).

Протягом 2014 року Державною екологічною інспекцією у Житомирській області проведено 746 перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства, з них: планових 334, позапланових 412. Перевірено 482 об'єкти державного нагляду. В результаті перевірок складено 1424 адміністративних протоколів, з яких 87 передано на розгляд до суду. До адміністративної відповідальності у вигляді штрафів притягнуто 1356 осіб. Сума накладених штрафів склала 245,7 тис. грн., з яких стягнуто 208,657 тис. грн. Відсоток стягнення складає 85 %. Внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства нараховано збитків на загальну суму 8973,764 тис. грн., в т.ч. 2007,539 тис. грн. нанесених невідновленими особами. Найбільші за сумами збитки нараховувались по фактах самовільного водокористування, незаконних рубок дерев та засмічення земельних ділянок відходами. Суб'єктам господарювання та фізичним особам пред'явлено до сплати 105 претензій на суму 8140,8 тис. грн., стягнуто з урахуванням попереднього періоду 86 на суму 728,246 тис. грн. 62 матеріали передано на розгляд до правоохоронних органів та прокуратури, порушено 6 кримінальних проваджень.

Обласна система моніторингу довкілля – це система спостережень, збирання, оброблення, передавання, збереження та аналізу інформації про стан довкілля в Житомирській області, прогнозування його змін і розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень про запобігання негативним змінам стану довкілля та дотримання вимог екологічної безпеки. Метою створення обласної системи моніторингу є підвищення ефективності управління екологічним станом області за рахунок: інтеграції екологічної та екологічно-значущої інформації, що надходить від суб'єктів моніторингу довкілля; аналізу екологічного стану довкілля та прогнозування його змін; підвищення оперативності та якості інформаційного обслуговування користувачів на всіх рівнях; підвищення якості обґрунтування природоохоронних заходів у галузі охорони довкілля, раціонального використання та відтворення природних ресурсів Житомирської області, ефективності їх здійснення; розвитку міжнародного співробітництва. Основними завданнями системи моніторингу є: організація систематичних спостережень за станом складових довкілля; виявлення ступеня антропогенного впливу на довкілля та здоров'я населення, факторів та джерел такого впливу; виявлення зон підвищеної екологічної небезпеки; розробка критеріїв допустимих та критичних рівнів впливу на природне середовище; організація моніторингу відгуку біоти на антропогенний вплив; оцінка екологічного, економічного та естетичного збитків від техногенного та антропогенного навантаження; прогнозування стану довкілля та його змін; обґрунтування пріоритетів

природоохоронної діяльності (обґрунтування та розробка природоохоронних управлінських рішень). Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», постанови Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 року № 391 «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля», затверджено розпорядженням голови облдержадміністрації «Положення про обласну систему моніторингу довкілля» (далі - Положення) від 26.01.05 №14. В Положенні визначені суб'єкти обласної системи моніторингу довкілля, до яких належать: організації, що здійснюють координацію та контроль проведення природоохоронних заходів та природоохоронної діяльності у цілому на підвідомчій їм території, дотримання вимог природоохоронного законодавства і приймають управлінські рішення; організації, що здійснюють спостереження за станом навколишнього природного середовища та державний санітарний нагляд об'єктів, які спричиняють антропогенний вплив на довкілля. Моніторинг довкілля здійснюють: Департамент екології та природних ресурсів Житомирської ОДА, Житомирське обласне управління водних ресурсів Житомирська гідрогеолого-меліоративна експедиція, Житомирський обласний державний проектно – технологічний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції, Комунальне підприємство «Житомирське виробниче управління водопровідно-каналізаційне господарства» (ВУВКГ), Центр геолого – геофізичних робіт та виробничого забезпечення (Волинська ЕГП), Житомирський обласний центр з гідрометеорології (ЦГМ), Головне управління держсанепідстанції в Житомирській області (ОблСЕС), Державна інспекція захисту рослин Житомирської області, Комунальне підприємство Новоград-Волинської міської ради виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства, м. Новоград-Волинськ, Міське комунальне підприємство «Бердичівводоканал», м. Бердичів, Овруцьке багатогалузеве виробниче орендне управління житлово-комунального господарства, ТОВ «Малин енергоінвест», м. Малин, Комунальне підприємство «Водоканал», м. Коростень, Поліський філіал Українського ордена «Знак пошани» науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького (УкрНДІЛГА), Фабрика банкнотного паперу Національного банку України, Головне управління МНС України в Житомирській області, Житомирське обласне управління лісового та мисливського господарства, Житомирське обласне комунальне агролісогосподарське підприємство «Житомироблагроліс» Житомирської обласної ради, Головне управління Держземагенства у Житомирській області, Головне управління житлово-комунального господарства та енергозбереження облдержадміністрації (ГУЖКГЕ), Державна екологічна інспекція у Житомирській області, ПАТ «Біомедскло», КП «Житомиртеплокомуненерго» Житомирської міської ради, ПАТ «Житомирський комбінат силікатних виробів».